

Онлайн-семінар

**Розрахунок планової собівартості
та точки беззбитковості
основних культур**

**в рамках програми підтримки ВПП ООН
«Від поля до току»**

Ірина Деркач

керівник Офісу перспективного розвитку

- ✓ кандидат економічних наук
- ✓ експерт з управління проектами; розвитку бізнесу; фандрейзингу та грантрайтингу
- ✓ сільськогосподарський дорадник з питань економіки, менеджменту та розвитку сільських територій
- ✓ сертифікований консультант з управління за стандартом ISO 20700:2017
- ✓ міжнародний сертифікований менеджмент-консультант з управління CMC-GLOBAL
- ✓ акредитований міжнародним навчальним центром МОП (ITC ILO) тренер зі стійкості та сталості бізнесу

Чому одні фермери заробляють, а інші — ні?

Оберіть відповідь:

- *продають дешево*
- *дорого купують ресурси*
- *отримують низьку врожайність*
- *не знають власної собівартості*

Насправді всі чотири відповіді правильні.

Але якщо ви не знаєте собівартість, ви не можете зрозуміти, яка з відповідей є головною саме для вашого господарства.

Навіщо фермеру рахувати собівартість?

Після розрахунку собівартості фермер може відповісти на п'ять простих питань:

- ✓ Чи приносить культура прибуток?
- ✓ Яка мінімальна ціна продажу мене влаштовує?
- ✓ Яка мінімальна врожайність покриє всі витрати?
- ✓ Які витрати найбільше впливають на прибуток?
- ✓ Які рішення дозволять заробити більше?

**Собівартість - це не цифра для звіту.
Це інструмент для прийняття рішень!**

Що таке собівартість?

Собівартість –

це всі витрати,
які потрібно понести,
щоб

- ❖ виростити,
- ❖ зберегти,
- ❖ реалізувати
врожай.

Що таке точка беззбитковості?

Точка беззбитковості - це такий обсяг продажів або рівень доходу, за якого підприємство не має ані прибутку, ані збитків, тобто повністю покриває всі свої витрати («виходить у нуль»). Будь-який продаж понад цей показник приносить чистий прибуток.

Це момент, коли господарство вже покрило всі свої витрати, але ще не отримало прибутку.

Ситуація 1

Витрати - 35 000 грн/га
врожайність - 4,5 т

Можемо розрахувати ціну реалізації, при якій будемо покривати всі свої витрати.

$$35\,000 \div 4,5 = 7\,778 \text{ грн/т}$$

Якщо продасте дорожче - матимете прибуток. Якщо дешевше - збиток.

Ситуація 2

Знаємо прогнозну ціну реалізації - 10 000 грн/т.

Тоді питання інше:

який врожай потрібно отримати, щоб покрити всі збитки?

$$35\,000 \div 10\,000 = 3,5 \text{ т/га}$$

Якщо збереже менше 3,5 т/га - працюватимете у збиток.

Загалом точка беззбитковості розраховується наступним чином:

$$\text{Дохід} = \text{Витратам}$$

$$\text{Дохід} - \text{Витрати} = 0$$

$$\text{Дохід} - \text{Змінні витрати} - \text{Постійні витрати} = 0$$

$$((\text{Дохід від реалізації врожаю з 1 га} \times \text{Кіл-ть га}) - (\text{Змінні витрати на 1 га} \times \text{Кіл-ть га})) - \text{Постійні витрати} = 0$$

$$\text{Кіл-ть га} \times (\text{Дохід від реалізації врожаю з 1 га} - \text{Змінні витрати на 1 га}) = \text{Постійні витрати}$$

$$\text{Кіл-ть га} = \frac{\text{Постійні витрати}}{\text{Дохід від реалізації врожаю з 1 га} - \text{Змінні витрати на 1 га}}$$

Змінні витрати - 34 400 грн/га

Постійні витрати – 60000 грн

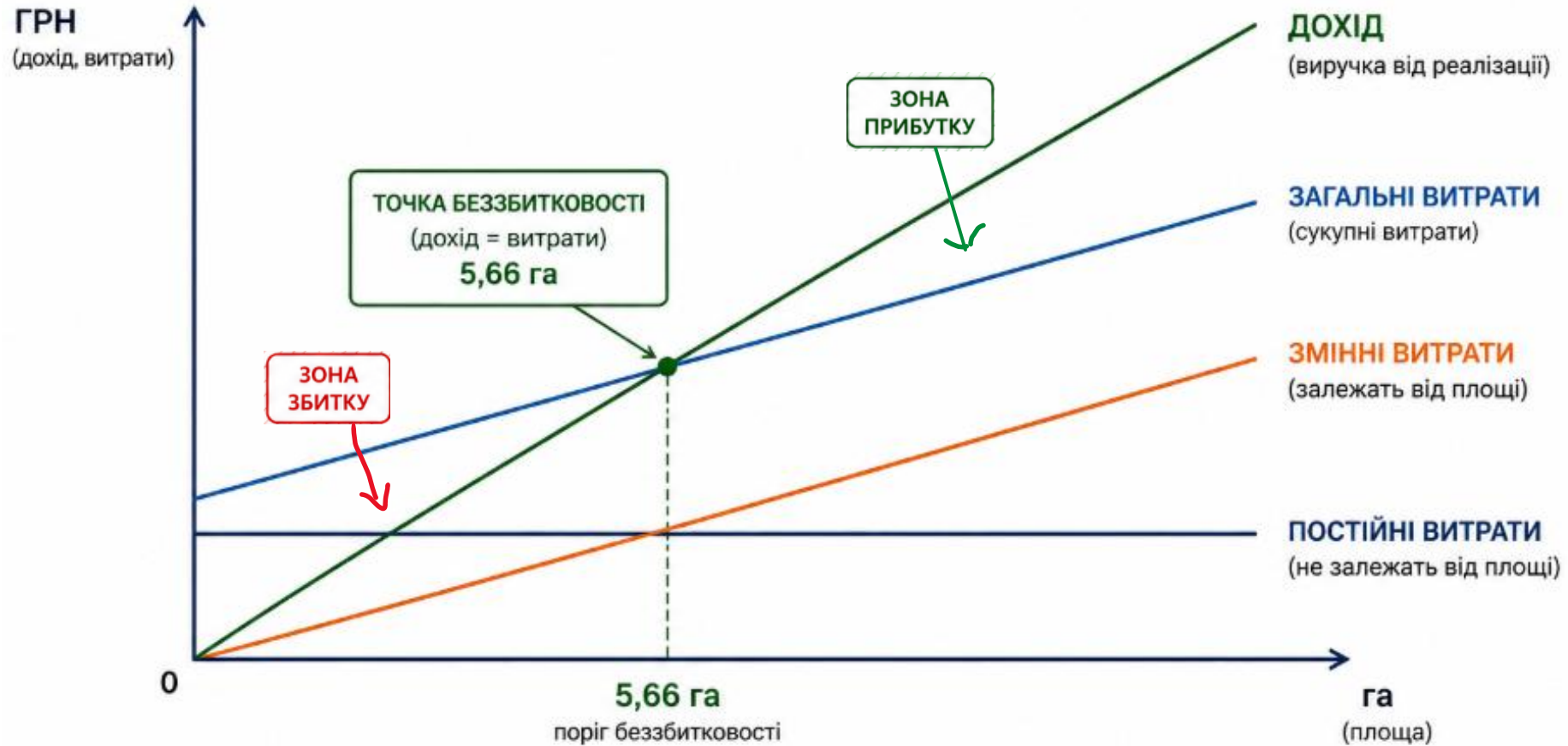
Врожайність - 4,5 т

Ціна реалізації – 10 000 грн/т

$$\text{Кіл-ть га} = \frac{60\,000 \text{ грн}}{(10\,000 \text{ грн} \times 4,5 \text{ т}) - 34\,400 \text{ грн}}$$

$$\text{Кіл-ть га} = \frac{60\,000}{45\,000 - 34\,400} = \mathbf{5,66 \text{ га}}$$

Таким чином, ви маєте посіяти 5,66 га для покриття витрат, і з кожного наступного га будете отримувати прибуток у розмірі $45\,000 - 34\,400 = 10\,600$ грн

ЯК ЧИТАТИ ГРАФІК:

- До 5,66 га – витрати більші за дохід (збиток).
- На 5,66 га – беззбитковість (дохід = витрати).
- Понад 5,66 га – дохід більший за витрати (прибуток).

ВАЖЛИВО:

Щоб отримувати прибуток, площа має бути більшою за 5,66 га.
Контролюйте витрати та врожайність.

Практична частина

Розрахуємо планову собівартість вирощування озимої пшениці.

Розглянемо модельне господарство, яке:

- ✓ вирощує озиму пшеницю за класичною технологією;
- ✓ використовує власну техніку;
- ✓ планує врожайність 4,5 т/га;
- ✓ не враховує амортизацію;
- ✓ окремо враховує ремонт, запчастини, витратні матеріали та логістику;
- ✓ розраховує витрати на 1 га.

Ціни на матеріали взяті як актуальні ринкові орієнтири станом на липень 2026 року.

Норми ЗЗР відповідають зареєстрованим або рекомендованим виробниками діапазоном.

Розрахунок собівартості

Стаття витрат	грн/га
Посівний матеріал	3 300,00
Добрива	9 800,00
Засоби захисту рослин	3 290,60
Паливо для польових операцій і збирання	6 488,24
Оплата праці	1 200,00
Ремонт, запчастини та витратні матеріали	1 300,00
Орендна плата	6 000,00
Логістика	2 590,00
Інші витрати	600,00
Повна планова собівартість 1 га	34 568,84

Собівартість 1 тонни

Планова врожайність: 4,5 т/га.

$$34\,568,84 \div 4,5 = 7\,681,96 \text{ грн/т}$$

Планова виручка

За ціни реалізації 10 200 грн/т:

$$4,5 \text{ т} \times 10\,200 \text{ грн} = 45\,900 \text{ грн/га}$$

Плановий прибуток

$$45\,900 - 34\,568,84 = 11\,331,16 \text{ грн/га}$$

Планова рентабельність

$$11\,331,16 \div 34\,568,84 \times 100\% = 32,8\%$$

Точка беззбитковості

Мінімальна ціна реалізації

За врожайності 4,5 т/га:

$$34\,568,84 \div 4,5 = 7\,682 \text{ грн/т.}$$

Тобто за ціни нижче **7 682 грн/т** господарство буде збитковим.

Мінімальна врожайність

За ціни реалізації 10 200 грн/т:

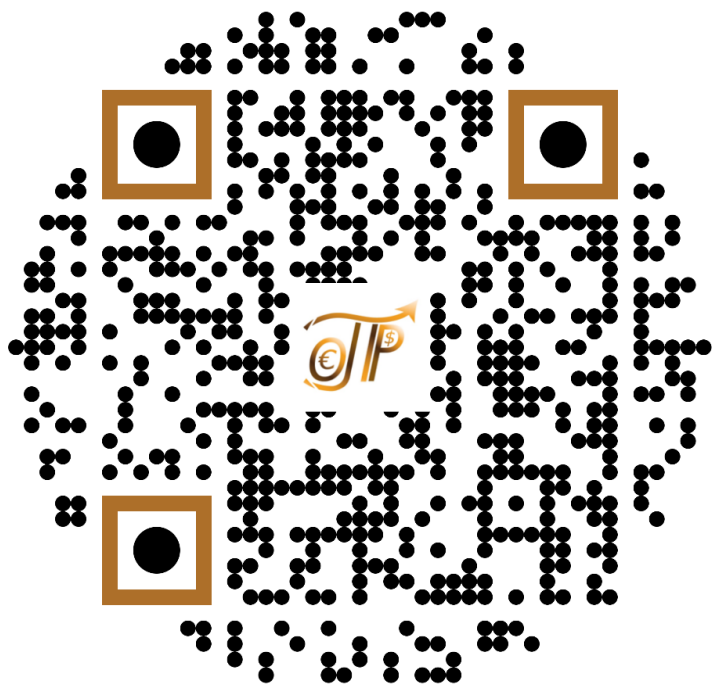
$$34\,568,84 \div 10\,200 = 3,39 \text{ т/га}$$

Тобто для покриття всіх запланованих витрат потрібно отримати щонайменше:
3,39 т/га

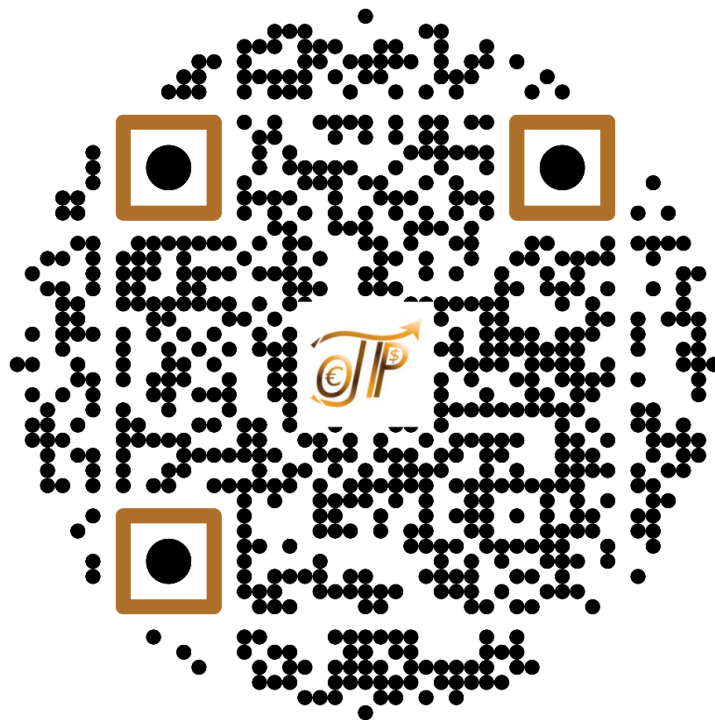
Сесія «Питання-відповіді»

Реєстрація на індивідуальні консультації від Офісу перспективного розвитку з залучення грантів та підготовки бізнес-планів

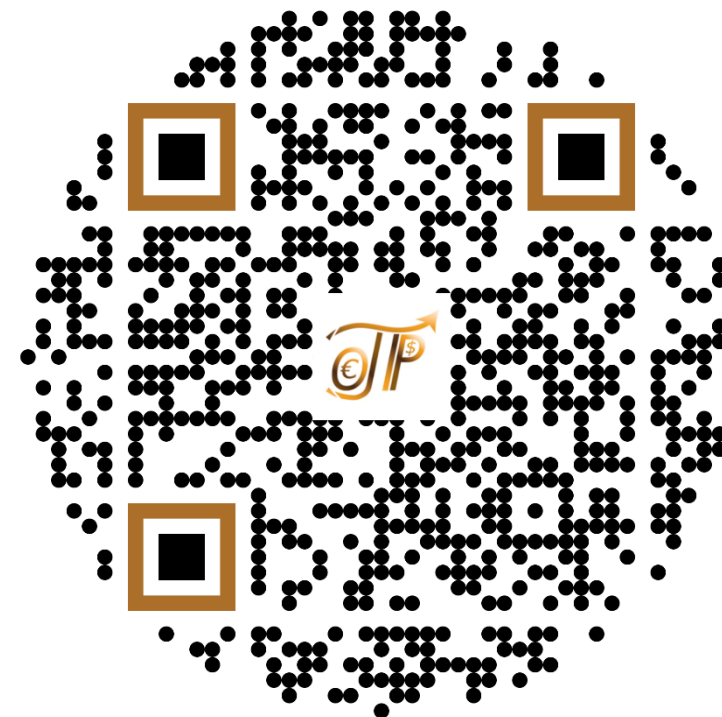
**Миколаївська та
Херсонська області**

**Дніпропетровська
область**

**Харківська
область**

Всесвітня
Продовольча
Програма ООН

АгроХаб

ОФІС
ПЕРСПЕКТИВНОГО
РОЗВИТКУ

ПІВДЕННА
СТРАТЕГІЯ
РОЗВИТКУ

+380935453554

Ірина Деркач (телеграм)

ОФІС
ПЕРСПЕКТИВНОГО
РОЗВИТКУ

СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКА
ДОРАДЧА СЛУЖБА